

Ενδεικτικές «οθόνες» από τον οπτικό δίσκο του Έργου «Εθνική και Ευρωπαϊκή Ταυτότητα: Απόψεις για την Ελλάδα και την Ευρωπαϊκή Ένωση»

Εμείς οι Έλληνες Εμείς οι Ευρωπαίοι

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Εκπαίδευσης και Αρχικής Επαγγελματικής Κατάρτισης (Ε.Π.Ε.Α.Ε.Κ.)

Χρηματοδότηση: Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων Β' Κοινωνικό Πλαίσιο Στηριξης ΕΠΕΑΕΚ, Ενέργεια 3.2β.

Φορέας Διαχείρισης: Κέντρο Εκπαιδευτικής Έρευνας (Κ.Ε.Ε.).

Φορέας Υλοποίησης: Τομέας Ψυχολογίας, Τμήμα Φιλοσοφίας, Παιδαγωγικής, Ψυχολογίας, Φιλοσοφική Σχολή, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών.

Συνεργαζόμενος Φορέας: Παιδαγωγικό Ινστιτούτο.

Υπεύθυνος Έργου: Δ. Γεώργας, καθηγητής Κοινωνικής Ψυχολογίας Πανεπιστημίου Αθηνών.

Χρόνος Υλοποίησης: Ιούλιος 1998 - Απρίλιος 2000.

Πόλεις Διεξαγωγής της Έρευνας: Αθήνα, Αλεξανδρούπολη, Ηράκλειο, Θεσσαλονίκη, Ιωάννινα, Πάτρα.

Δείγμα: Μαθητές, φοιτητές, εκπαιδευτικοί δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης.

Πρόλογος

Ταυτότητα

Στόχοι Έρευνας

Μέθοδος

Αποτελέσματα

Συμπεράσματα

Βιβλιογραφία

Έξοδος

Ο Τομέας Ψυχολογίας του Τμήματος Φιλοσοφίας, Παιδαγωγικής, Ψυχολογίας του Πανεπιστημίου Αθηνών, σε συνεργασία με το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο, έχουν αναλάβει, στα πλαίσια της ενέργειας 2.β του Επιχειρησιακού Προγράμματος Εκπαίδευσης και Αρχικής Επαγγελματικής Κατάρτισης (ΕΠΕΑΕΚ) του Β΄ Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης (ΚΠΣ), το σχεδιασμό και την υλοποίηση μιας έρευνας με τίτλο **«Εθνική και Ευρωπαϊκή Ταυτότητα: Απόψεις για την Ελλάδα και την Ευρωπαϊκή Ένωση»**. Στόχος της έρευνας είναι να διερευνήσει το περιεχόμενο της εθνικής ταυτότητας, καθώς και τις αξίες και τις στάσεις σχετικά με την Ελλάδα και την Ευρωπαϊκή Ένωση.

Στην έρευνα αυτή συμμετείχαν 108 εκπαιδευτικοί, 808 μαθητές και 419 φοιτητές από την Αθήνα, την Αλεξανδρούπολη, το Ηράκλειο Κρήτης, τη Θεσσαλονίκη, τα Ιωάννινα και την Πάτρα.

ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΕΘΝΙΚΗ ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ

Πρόλογος

Ταυτότητα

Στόχοι
Έρευνας

Μέθοδος

Αποτελέσματα

Συμπεράσματα

Βιβλιογραφία

Έξοδος

Η μελέτη της έννοιας της εθνικής ταυτότητας αποτελεί ένα επίκαιρο θέμα για την κοινωνική ψυχολογία, καθώς τα τελευταία χρόνια λαμβάνουν χώρα αξιοσημείωτες γεωπολιτικές αλλαγές τόσο στην Ευρώπη, όσο και σε άλλες χώρες του κόσμου. Στην προοπτική της διαμόρφωσης της εθνικής ταυτότητας των ατόμων και κατά συνέπεια της εγκαθίδρυσης ομοεθνών κρατών ανά τον κόσμο, εύλογα τίθεται το ερώτημα, σε ποιο βαθμό είναι δυνατή η ανάδυση και καθιέρωση μιας ευρωπαϊκής εθνικής ταυτότητας. Με άλλα λόγια, σε ποιο βαθμό είναι δυνατό το άτομο να μειώσει ή να ελαχιστοποιήσει τη σημασία της εθνικής ταυτότητας και να υιοθετήσει μία υπερεθνική ταυτότητα, όπως είναι η ευρωπαϊκή; Στα πλαίσια αυτού του προβληματισμού εντάσσεται το βασικό ερώτημα που απασχολεί την έρευνά μας, σχετικά με τη δυνατότητα διαμόρφωσης στους Έλληνες μιας ευρωπαϊκής ταυτότητας, και με το πώς αυτή σχετίζεται με την ελληνική

ΣΤΟΧΟΙ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ

Πρόλογος

Ταυτότητα

Στόχοι
Έρευνας

Μέθοδος

Αποτελέσματα

Συμπεράσματα

Βιβλιογραφία

Έξοδος

Στόχος της έρευνας ήταν η διερεύνηση του περιεχομένου της εθνικής και της ευρωπαϊκής ταυτότητας σε Έλληνες εκπαιδευτικούς, μαθητές και φοιτητές, καθώς επίσης, η μελέτη αξιών και στάσεων σχετικά με ζητήματα που αφορούν στους Έλληνες και την Ελλάδα τους Ευρωπαίους και την Ευρώπη.

Βασική υπόθεση είναι ότι τόσο η εθνική όσο και η ευρωπαϊκή ταυτότητα είναι πολυδιάστατες έννοιες και αποτελούνται από θετικές και αρνητικές όψεις οι οποίες, συμβάλλουν αντίστοιχα στην ταύτιση με την εθνική ομάδα και στη διαμόρφωση μιας καινούργιας μορφής ταύτισης με την "ευρωπαϊκή κοινότητα".

Σύμφωνα με αποτελέσματα πρόσφατων ερευνών, μπορούμε να υποθέσουμε ότι οι θετικές όψεις της εθνικής ταυτότητας θα επικεντρώνονται στο ένδοξο παρελθόν του ελληνικού έθνους, καθώς και στις αξίες και αρετές του ελληνισμού. Αντίθετα, οι

Με βάση προκαταρκτική έρευνα κατασκευάστηκε ειδικό ερωτηματολόγιο, το οποίο απετέλεσε το βασικό ερευνητικό εργαλείο. Το κύριο σώμα του ερωτηματολογίου αποτελούσαν 35 ερωτήσεις σχετικά με την εθνική και ευρωπαϊκή ταυτότητα, τις στάσεις απέναντι στην Ευρωπαϊκή Ένωση, τις προσωπικές, εθνικές και ευρωπαϊκές αξίες των ερωτώμενων και την άποψή τους σχετικά με την συνεισφορά του εκπαιδευτικού συστήματος στη διαμόρφωση ευρωπαϊκής ταυτότητας.

Το δείγμα της έρευνας αποτέλεσαν 808 μαθητές λυκείου, 419 φοιτητές και 108 εκπαιδευτικοί δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης από έξι πόλεις: Αθήνα, Αλεξανδρούπολη, Ηράκλειο, Θεσσαλονίκη, Ιωάννινα και Πάτρα. Η διαστρωμάτωση του δείγματος βασίστηκε στην Γεωγραφική Περιφέρεια (6 Νομοί, αντιπροσωπευτικοί της επικράτειας) καθώς και στα Φύλο και

Οι απόψεις των τριών ομάδων: Μαθητές, φοιτητές, εκπαιδευτικοί

Ένα από τα βασικά ερωτήματα αυτής της έρευνας ήταν κατά πόσο οι τρεις ομάδες που εξετάσαμε, δηλαδή, μαθητές, φοιτητές και εκπαιδευτικοί, έχουν διαφορετικές απόψεις για την ελληνική και ευρωπαϊκή ταυτότητα, για την Ελλάδα, τους Έλληνες, την Ευρώπη και τους Ευρωπαίους. Όπως διαπιστώσαμε από τα ευρήματα, δεν υπάρχουν συστηματικές διαφορές ανάμεσα στις απόψεις των φοιτητών, των μαθητών και των εκπαιδευτικών, ούτε ως προς τα χαρακτηριστικά Ευρώπης και Ελλάδας, ούτε σχετικά με το πώς αισθάνονται οι ίδιοι ως Έλληνες και ως Ευρωπαίοι.

ΕΡΩΤΗΜΑΤΑ

- A. Τι χαρακτηρίζει τον Έλληνα; - Τι χαρακτηρίζει τον Ευρωπαίο
- B. Τι χαρακτηρίζει την Ελλάδα; - Τι χαρακτηρίζει την Ευρώπη;
- Γ. Πως νιώθουν οι ερωτώμενοι ως Έλληνες/ίδες και ως Ευρωπαίοι/αίες;
- Δ. Ποιες καταστάσεις συνδέονται με την ιδιότητα του Έλληνα / με την ιδότητα του Ευρωπαίου;
- Ε. Τι χαρακτηρίζει το ελληνικό / ευρωπαϊκό εκπαιδευτικό σύστημα;
- ΣΤ. Τι χαρακτηρίζει την ελληνική / Τι χαρακτηρίζει την ευρωπαϊκή οικογένεια;
- Ζ. Πόσο νιώθουν οι ερωτώμενοι Έλληνες/ίδες; Πόσο νιώθουν Ευρωπαίοι;

4/4

Ερωτήματα

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Από τους κύριους στόχους της μελέτης αυτής ήταν να διερευνηθεί η εθνική ταυτότητα και κάποιες εκπαιδευτικές αξίες - στάσεις των εκπαιδευτικών, μαθητών και φοιτητών. Η ελληνική και η ευρωπαϊκή ιδιότητα, όπως αυτές εκφράζονται μέσα από χαρακτηριστικά γνωρίσματα συμπεριφοράς, καθημερινές καταστάσεις ζωής και λειτουργίες θεσμών, όπως είναι οι εκπαιδευτικοί θεσμοί και η οικογένεια, αποτέλεσαν τις ειδικότερες θεματικές ενότητες, όπου ανιχνεύθηκαν οι αξίες, οι στάσεις και η εθνική ταυτότητα. Σύμφωνα με τα ευρήματα της έρευνας, εκπαιδευτικοί, μαθητές και φοιτητές φαίνεται να προσδιορίζουν με παρόμοιο τρόπο τα στοιχεία της εθνικής τους ταυτότητας, μολονότι διαφέρουν ως προς το ρόλο και τη θέση που κατέχουν μέσα στις βαθμίδες της εκπαίδευσης. Αυτή η ομοιογένεια ταυτίσεων, αξιών και στάσεων των ομάδων αυτών αποτελεί ένα ενδιαφέρον εύρημα, μη αναμενόμενο και ενδεχομένως αξιοποιήσιμο από

-
1. Φραγκουδάκη, Α., & Δραγώνα, Θ. (Επιμ.) (1977). *"Τι είναι η πατρίδα μας;"* Εθνοκεντρισμός στην εκπαίδευση. Αθήνα. Εκδόσεις Αλεξάνδρεια.
 2. Χανιζή, Α. (υπό δημοσίευση). *Εθνική ταυτότητα: Μια κοινωνικοψυχολογική ανάλυση στο πλαίσιο των θεωρικών κοινωνικής ταυτότητας*. Αθήνα. Ελληνικά Γράμματα.
 3. Erickson, E. (1960). The problem of ego-identity. Στο M.R. Stein (Ed.), *Identity and anxiety*. Free Press.
 4. Erickson, E. (1968). *Identity: Youth and Crisis*. New York: Norton.
 5. Erickson, E (1990). *Η παιδική ηλικία και η κοινωνία*.